

FOAIE LITERARĂ

Pentru redacție responsabilă:

LUCREȚIA RUDOW-SUCIU.

Apare o dată pe săptămână (Duminica).

PREȚIUL:

Pe un an . . . 4 fl.
Pe jumătate de an 2 fl.
Pe un pëtrar de an 1 fl.

Pentru România și străinătate 14 frc.

Editor și proprietar:

Dr. W. RUDOW.

Logodnica contelui Stuart.

— Povestire din viața Românilor bihoreni. —

De L. Rudow-Suciu.

(Urmare).

Ochii ei întregiră: dta te potrivești cu mine. Aceste ochiri zvăpăiate care de odată stersese chipul celeilalte dinaintea ochilor lui, el nu putea rezista, își plecă gura aproape până la urechia ei și șopti: „Deci acum argintul e al meu?”

„Așa este” confirmă ea zimbînd.

El îl ascunsese cu grijă, apoi îi sărută mîna cu căldură. Ea privi cu o vedită expresie de triumf, dar și de batjocură la visătorul neamț carele nu cuteză să folosească prilejul mai bine. — Oare n'o să-mi și predice morală? gîndi ea. — Adevărat! Stuart însfîrșit își ridică capul și zise: „Acum mă rog să mergi dta nainte, ca să nu ne vadă venind laolaltă!”

Bine că el nu observă expresia desprețuitoare cu care ea se întoarsese de cătră el; altfel de sigur nu ar fi privit atît de entusiasmat în urmă ei.

Pentru a-și da samă de impresiile deosebite cari le primise în decursul zilei, el se mai plimba vr'o jumătate de oră prin parcul puțin îngrijit dar cu atît mai frumos. Când se întoarsese la societate, ea tocmai vroia să meargă în casă, căci înoptasese mai de tot și un vînt rece începu să sufle de cătră munți.

După ce mai șezură timp de un ceas în apropierea caminului care împrăstia o căldură binefăcătoare, archiducele se sculă și se retrase. După scurt timp toate luminile se stinseră, și liniștea cea mai deplină domniă peste întregul castel.

3. Vînătoarea de urși.

Dimineața următoare oaspeții întăriți prin un somn liniștit se sculară de cu soare și în timpul dejunului

în curte domnia o viață zgomotoasă. Domnii și-alegeau câte o pușcă din colecția bogată a contelui, eșiau cu ea în curte și o încercau cu deamăruntul, servitorii alergau în colo și încoace, scoasera pe cai din grajd și îi înșeauă, mai sosită și niște vecini, încât abia încăpeau în curtea largă.

Însfîrșit, toate erau gata, domnii încălecară și se pusera în șire, în frunte archiducele, Stuart și contele P., însoțit de doi zăvozi uriași. Stuart părea cam obosit, și într' adevăr nu durmise bine, în ciuda oboselei sale. Însă aerul proaspăt al dimineții în curînd îl deștepta deplin, și ceata plecă. După abia un sfert de ceas ei trecuseră prin satul cel mai de aproape și suind mereu valea strîmtă ajunsă la satul cel din urmă. De aici încolo fundul văii se ridică tot mai tare, încât cai în sfîrșit abia mai puteau înainta în pas.

După cale de două ceasuri valea se plecă spre dreapta și în curînd ei ajunsă la o cireadă de cai mici cari pășteau iarba verde de pe malurile pârăușului.

Un șir de pădurari eșira din tufis, prezentând armă. Domnii salutară și se deteră jos de pe cai, pe cari niște țărani îi legară câte doi laolaltă, pecînd alții prinzînd caii cei de munte îi aduseră.

Vězîndu-i întrebă archiducele: „Deci aceste mîțe au să ne ducă la țel?”

„De sigur alteță, cu caii noștri nu am ajunge departe de aici încolo”, răspuse contele P.

„Așa dar înainte, domnilor!” strigă archiducele, încălică și urmă pădurarilor cari luară drumul înainte.

Drumul era atât de strîmt încât abia încăpeau doi călăreți lângă olaltă și trecea cîtva timp pînă ce ceata 'ntreagă porni. După domni urmară Români, înarmați cu puști ruginite, alții numai cu topoare, câte-unul ducea cei doi câni ai contelui. Servitorii rămăneau înderăt, afară de doi, cari purtau puștile archiducelui și a contelui P.

Suișul se făcu tot mai repede și era îngreunat prin copacii căzuți cari trebuiau ocoliti. Ajungînd la un stejar uriaș care închidea drumul spre dreapta și spre stînga pînă 'n depărtare de peste cinci-zeci de pași, observă archiducele: „Dar ce fel de gospodărie e asta, să putrezească aici copaci nenumărați dintre oari fie-care plătește o sută de florini și mai bine!”

Contele dete din umeri și răspuse. „La Viena poate vor plăti atîta, dar cum să-i ducem pînă acolo? Mai 'ntâi la drumul de țară, apoi la drumul de fer — nu se plătesc speșele de povară și aici nime n'are lipsă de ei.”

„Adevărat!” confirmă archiducele îngăndurat.

De odată se mișca ceva prin tufiș și câni urlînd de lăcomie se făceau atît de neliniștiți încât oamenii abia-i puteau ținea. Archiducele și așinti ochii în aceea direcție și contele observă: „Vor fi căprioare, de acestea avem multe, dacă numai afurisiții de lupi nu le-ar ze-ciui într' atîta!”

Locurile să facură tot mai selbatice, stejarii se făceau mai mici și când ajunsă la un platou gol, un vînt destul de rece le suflă în față, de și soarele stetea aproape ca o sulită.

„La cîtă nălțime vom fi ajuns?” întrebă archiducele.

„La două mii de urmă de sigur,” răspuse contele. „Peștera urșilor e aproape de creasta munților și mai avem cale de un ceas.”

Într' adevăr trecuse amiazăzi când ceata ajunsă la cordonul făcut de țeranii români impresurînd în jumătate de cerc peștera ce se afla într' un zid de stîncă. Pe când domni se deteră jos de pe cai și servitorii descărcau cele patru coșuri mari de mîncări, veni tînerul conte, îi săluta pe domni cu bucurie cam zgomotoasă și relată: „După ce înoptasă bine, ursul și-a părăsit culcușul, însă s' a 'ntors îndată. Cătră dimineață el veni încă odată apropiindu-se de tot, dar când am pușcat, iarăș s'a 'ntors.”

„L-ați lovit?” întrebă tatăl său.

„Cred că nu, căci nu l-am văzut, numai auzit. Mi-era mare poftă să mă iau după el, dar n'am vrut să le stric domnilor plăcerea.”

„Mulțumim dtale!” zise archiducele și căutându-și ceasornicul el urma: „Au trecut două-sprezece ceasuri; trebuie să ne grăbim, căci drept spunînd, în întunec n'aș dori să fac drumul acesta.”

„Precum porunciți alteță,” răspuse contele. „Înainte deci domnilor!”

Cu puștile gata de foc vîntorii suiră. În curînd

văzură prin crengi zidul de stîncă; încă vr'un minut, și eșiră din codru aflîndu-se cam două-zeci de pași înaintea peșterii a cărei gură era acoperită de tufiș. Archiducele, contele P. și Stuart stăteau locului, ceialalți se 'mprăștiară cu pași lini spre dreapta și spre stînga pentru a închide semicercul. Câni urlară și săriră cu atîta furie încât Români nu îi puteau ținea și trebuiau legați de un copac de o cam dată.

Acuma se și auzi un mormăit nădușit din peștera și archiducele șopti: „Vom slobozi câni?”

„Pînă ce ursul nu e rănit n'ar fi bine, căci în cazul acesta cu greu ar scăpa teaferi și ar fi păcat de ei.”

„Dar cum voim să-i scoatem?”

„Cu foc. Aici, e gata.”

Archiducele se întoarsă și zări niște români cari aduceau tăciuni. Își pusă pușca la obraz și urmă țeranilor cari își făcură un drum prin tufiș și apoi aruncară tăciunii în peștera. Dar n'avură alt succes decît că se auzi din nou un mormăit. Încurajați prin aceasta, ei adunară la gura peșterii frunze și crengi uscate și cu prăjine lungi le împinsă tot mai departe înlăuntrul peșterii.

„Peștera pare a fi foarte largă, eu cel puțin nu vîd fundul.” observă archiducele, „Nu se știe cît de adîncă e?”

„Nu alteță,” răspuse contele tîner, „nici n'am știut pînă acum că există. Poți trece lângă dînsa fără s'o vezi măcar.”

În sfîrșit nici prăjinele cele mai lungi nu ajunseră mai departe, oamenii le aruncară deci grămadă și tocmai vroiau să-lî dee foc, când tînerul conte zise: „Stați mîi!”

El își umplu batista cu praf, o înodă, o pusă pe vîrfurile unei prăjini și o împinse înlăuntru.

„Asta de sigur îi va scoate pe stimabili,” zise archiducele zimbînd pe când un român aprinsă frunzele uscate. Într'o clipă focul se întinsă peste grămadă întregă, flacări nalte se suiau arzînd tufișul verde, din care se nălța un fum mai des. Domni se deteră iarăș înapoi, pe când se auzia din nou mormăitul, de astă dată mai amenințător decît necăjit. De odată răsuna o detunătură grozavă, o vilvoare de foc eși din gura peșterii, tăciunii aprinși sburară în toate părțile fără a lovi, spre noroc, pelea vînturilor. Un răget groaznic se auzi, apoi pași grei și repezi prin lemnele aprinse și îndată se ivi ursoaica cu puil, abia cinci pași înaintea archiducelui eșind din fumul de praf care se lăfise pînă departe. Vr'o șese dintre domni pușcară — ceialalți nu vedeau nimic de fum. Ursoaica căzu, dar se sculă îndată și se repezi înainte, încât domni fusă siliți să sară la o parte. Însă abia dihania eșise din cerc, când pușcară ceialalți și ea căzu străduindu-se în zădar să se maș scoale, pînă ce archiducele îi dete pușcătura cea din urmă. Cu un răget scurt și dureros ea-și înfipse unghiile în pămînt, apoi le întinsă. Era moartă.

Puili în timpul acesta sărisă mai departe, însă

zăvozii sloboziți îndată le urmară și-i ajunsă în câteva sărituri. Toți se adunară și văzură că unul dintre zăvozi deja trântise ursulețul, pe când părechia cealaltă se mai lupta învârsunat. După ce pădurarii îi despărțisă pe luptători — ceea ce nu era lucru ușor — îi legară pe ursuleți și îi pusă în saci, unde chelălăiră, de-ți era mai mare mila.

Apoi toți se întoarsă spre ursoaică, pe care pădurarii o spintecară, pecând cei doi servitori aduceau coșurile, așterneau măsare pe iarbă și muschiu și puneau tăcămuri pentru câte șese persoane împrejurul unui grup de mâncări și de ploște cu vin. Contele tînăr, după ce el precum toți ceialalți își încărcase pușca de nou, se pusă să fiarbă apă într'un ceaur pentru cafea și alerga în sus și în jos ca toate să fie bine așezate și să nu lipsească nimic.

Când prânzul era gata, contele P. se scuză față cu archiduce: „Îmi pare rău că nu pot oferi alteței voastre nici un scaun;“ acesta însă răspuse rîzînd: „Dar mă rog, scumpul meu conte, de ce nazurile!“

Cu aceste cuvinte el se așeză pe covorul cel mai de aproape, ceialalți urmară esemplului său și toți începură a mânca cu o poftă nespūsă.

De odată câinii își ridicară capul, adulmecară o clipă, apoi urlând și sărind peste capetele domnilor se făcură nevezuți prin codru.

Domnii se priviră nedumeriți. Unii și pusă pălăriile iarăș pe cap, și contele observă liniștit: „Las' să meargă, se vor întoarce singuri. Cred că au mirosit vr'o fiară.“

Apoi el își reluă furculița și cuțitul, dar în aceeaș clipă se amestecă un răget grozav în urlatul cânilor.

„Ursul!“ strigară toți ca într' o voce; fiecare luă pușca cea mai de aproape și se repăzi în urma cânilor. Cu cât înaintară, cu atât mai tare se făcu larma; de o dată Stuart și contele cel tînăr se opriră și strigară: „Aici e ursul!“

Într' adevăr, abia trei-zeci de pași înaintea lor ședea ursul la rădăcinile unui stejar gros sângerând la gât și încunjurat de câni. Pe unul îl rănise reu cu ghiara, dar el nu se lăsă. Abia văzuse ursul pe vînători, când el cu o săritură uriașă se repăzi spre dinșii. Amîndoi pușcară de odată, dar fără alt succes, decât că ursul cu săritura următoară ajunsă numai jumătatea celei dintei.

În timpul acesta mai sosiră doi pădurari și pe urma lor și archiducele, dar deși tustrei îl loviră pe urs încât sângele curgea șiroae depe trupul lui, el înainta mereu și când mai era numai într' o depărtare de câțiva pași, el se ridică în două labe, dar de odată se auzi o pușcătură surdă și dihania căzu horcîind.

Îndată eși din tufiș un român, fiind în mână pușcă care fuma încă.

„Bravo, bine ai țintit!“ strigă archiducele apropiindu-se de urs, prin ochiul căruia glonțul străbătuse drept în creeri. Unul dintre pădurari îi traduse româ-

nului aceste cuvinte de recunoaștere, la ce el răspuse: „Orî el orî unul dintre măriile voastre!“

Răspunsul acesta pădurarul nu afla de lipsă a-l traduce, archiducele însă care vorbind cu contele P. nu le înțelesese, întrebă: „Ce zice omul?“

Contele tînăr repeți spusa țeranului rîzînd; la ce archiducele observă: „Eu însumi cred că am fi pațit-o rău, deși ursul era rănît de cinci gloante.“

„Da, o astfel de dihanie nu moare cu una cu două,“ zise contele. „Dar acuma mă rog dlor, după acest incident mic poftim iarăș la masă!“

În timpul acesta toți se adunasă împrejurul ursului și acum domnii se întoarsă. Ajungînd la locul prânzului strigă contele cel tînăr, care grăbișe înainte: „Apa pentru cafea a eșit pe jumătate!“

„Mi se pare, și vinul,“ adosă tatal său rîzînd și ridicînd o sticlă. „Tocmai voiam să-mi vîrs din sticla aceasta când se ivi ursul, și acum ea e pe jumătate goală. No, oamenii s'au chinuit îndeajuns și poate că asta va fi înțea și cea din urmă dată în viața lor că au gustat așa ceva. Poftim deci domnilor, acum vom putea să mâncăm în tihnă.“

Așa se și întemplă, pecând servitorii pregăteau cafeaoa. După ce domnii se săturară și-și aprinsă pipa sau țigara, servitorii oferiau cefeaoa neagră și archiducele zise: „Deci încă n'a fost nimeni în peștera? Aș dori să intru, nu veți trimite vr'un român să scoată tăciunii, dragul meu conte?“

„Un român cu greu va cuteza una ca asta alteță.“

„Cum?“ întrebă archiducele mirat.

„Ei cred că în peștera locuște vilva, o dihanie născocită, dar după închipuirea lor cu mult mai grozavă decât ursul, ba chiar decât zmeul a căruia existența pentru ei de asemenea e presus de orî ce îndoială.“

„Da, știu că Românii sunt un popor dintre celea mai superstițioase. Acești oameni cărora nu li-e frică de urși, se tem de creațiunile ale propriei lor fantasil.“

„Da ei totî au sosit de bună voie,“ confirmă contele și porunci apoi pădurarilor, toți nemți, să curățască peștera. În curînd lucrul era gata și o nouă gramadă de lemne și frunze uscate adunată în peșteră, cari fură aprinse după ce domnii intrară. După ce cccretară zidurile de stîncă fără să afle nimie deosebit, se întoarsă la lumina zilei.

În timpul acesta pădurarii spintecasă și ursul și trasă pelea depe el precum depe ursoaică. Peile și carnea se puseră în saci pe spatele călușilor, asemenea amîndoi puil și coșurile cu tăcămurile. Rămășițele prânzului le mâncasă țeranii sau le pusă în trăistele lor.

Domnii încălicară și se întoarsă pe acelaș drum fără să li se fie întemplat altă decât că unii cai împunși de albine sîlbaticie își deteră jos călareții, dar nime nu fu rănît serios.

(Va urmă).

C O N C U R S.

Cu aceasta escriem un premiu de 10 fl. (20 coroane) și altul de 5 fl. pentru cele două mai bune traduceri a următorii poezii :

Deutsch :

Die Tanne vom Pelesch.

In des Blumengartens Mitten
Steht ein kleiner Tannenbaum ;
Kommt die Nacht mit leisen Schritten,
Sitz' ich dort in tiefem Traum.

Seiner Nadeln sanftes Sausen
Ruft in mir Erinnerung wach :
Über Felsen hör' ich brausen
Wiederum den Peleschbach.

Dort, am Fuss der Riesentannen,
Hab' ich ihn am Bachesrand
Ausgegraben und von dannen
Hergeführt ins Ungarland.

Wie die Schatten tiefer sinken,
Steigt mir der Karpaten Pracht
Wieder auf, und Lichter blinken
Seh' ich durch die Waldesnacht.

Ihrem Schimmer folgend, wende
Ich mich zu dem Wunderbau ;
Mächtig ragen Butschetschs Wände
Drüber auf ins Sternenblau.

Wieder hinterm Weingeranke
Einen stolzen Mann ich seh,
Neben ihm die sanfte, schlanke
Königin, des Pelesch Fee.

Und in unsre bange Schwüle,
Die gleich dumpfer Kerkerluft,
Weht mich an Karpatenkühle,
Waldesrauschen, Tannenduft. —

Sei gegrüsst, du Freiheitsboden !
Sei gegrüsst mir, hohes Paar !
Ob ich euch auch noch so ferne,
Euer denk' ich immerdar ! —

Wachse, wachse, Tannenbäumchen,
Streu den Samen durch das Land !
Dass er aufgeht, jedem künde,
Was du sahst am Peleschstrand !

Știind însă cât de greu e a traduce exact în versuri, dăm libertate deplină poezilor (alții nici să nu încerce!) să-și exprime ei, cum vor ști dinșii, ideea principală a acestei poezii; adică Amintiri la Peleş.

Singura condiție ce o punem e, pe limbă formă și limbă cât se poate de populară, ca să se schimbe originalul nu în spre rău, ci cel mult înspre bine. Cine nu va putea asta, s'o traducă numai. Cine din contra o va îmbunătăți, acela să schimbe după plac; dacă va afla un obiect de amintire mai potrivit decât bradul, poate lăsa la o parte chiar brădulețul; dacă se poate, să prescurteze poezia; s'o lungească însă nu e de dorit, după vorba Românului: vorbe multe, sărăcie. Totuși nici în astă privință nu vom tăia aripile geniului ca să iasă ceva într' adevăr bun și frumos, un legământ nou între frații de dincolo și cei de dincoace. Autorul va fi mulțumit cu rolul modest de a fi dat o materie potrivită poezilor români, și numai de aceea a culezător s'o făcut, fiindcă ideea i se păru deamănă de a fi exprimată de un poet adevărat

Poesiile sunt a se trimite la redacție în timp de 2 luni.

Pe românește :

Bradul dela Peleş.

În mijlocul grădinii
Stă un brăduleț ;
Când vine noaptea cu pași lini,
Eu șed acolo cufundat în visuri.

Zuzetul lin al frunzelor sale
Îmi redeșteaptă amintirea :
Peste stânci aud iarăș clocotind
Părăul Peleşului.

Acolo, la rădăcinile brazilor uriași
La marginea păraului
L'am scos din pământ
Și l'am dus aici în țara ungureasă.

Când umbrele cresc
Iar resare în mintea mea frumusețea
Carpaților și lumini
Văd licărind prin întunerecul pădurii.

Urmând razelor me 'ndrept
Cătră palatul minunat ;
Puternic se 'nalță asupra lui
Stâncile Buceciului.

Inderetul vițelor de vie
Ved iarăș un bărbat mândru,
Alătura de el regina
Cea blindă, naltă, zîna Peleşului.

Și în nădușala noastră
Care seamănă cu aerul închis al temniții,
Me adie răcoarea Carpaților,
Freamătul codrului, miros de brazi. —

Sălutare, pământ al libertății !
Sălutare ție, părăchie naltă !
Ori cât de departe să fiu de voi,
La voi mă gândesc în tot deauna ! —

Crește, crește brădulețe !
Presară sămînța-ți peste țară !
Ca să 'ncolțască, tuturor să vestească
Ceea ce ai văzut la malul Peleşului !

Budow.

Pe treapta cea de sus.

(O istorie studentească din Halle.)

(Urmare.)

„Poate că a crăpat vre-o țevă de gaz,” zise nevasta sa dibuind pe lângă părete.

Profesorul închise ușa dând din cap și apoi tustrei suiră cu grije celea câteva trepte.

De odată se auzi un zgomot ca și când cineva ar fi căzut și Gertrud țipă.

„Pentru Dumnezeu, tac! copilă! vei deștepta casa întreagă!” șopti mama.

Profesorul aprinsă un chibrit, nevasta sa însă cu rezoluțiune neobicinuită îl lovi pe mână încât chibritul căzu jos. Atât fața ei cât a soțului său părea împetrită și era pentru ce, ca și o! învâluște-ți ochiul, cetitoare fecioară și voi toate celelalte Muse; pe treapta cea de sus, pe o săltea, zăcea Ilustritatea sa baronul de Steintal, acoperit numai cu haïna nevinovației și pe lângă obrazul lui înroșit de somnul cel mai dulce fețișoara Gertrudei, albă de spaimă.

„Dar scoală-te, copilă mea!” o indeamnă mama.

„Of, nu pot, pērul mi s'a acățat undeva și nu pot să-l rup, altfel s' ar deștepta.”

„Ai un cuțit bărbate?”

„Da, am să-î taïu mâna sa și mai bine gâtul!” mormăi profesorul furios, scoțindu-și cuțitul.

„Nu, las' pe mine!” zise nevasta sa și tăia precaut bucla care ajungesc sub brațul baronului, pecând fata să văta: „Grăbește maică, că mor de rușine!”

În sfârșit ea se putu scula cu ajutorul părinților săi, și fiindcă săltea o umplea gangul întreg, nu puteau înainta decât trecând peste baron. Gertrud abia se ținea în picioare și îndată ce ajunse în odaia sa ea căzu leșinată pe un scaun. După ce își venise în orî, profesorul eși, aprinsă gazul în gang și încercă să deștepte pe baron, strigă, îl lovi cu piciorul și însfîrșit îl aruncă pe trepte în jos. Baronul se întinsă pe covoraș și urmă liniștit cu horcăitul său.

După ce profesorul se convinsă despre aceasta, el își zise dând din cap: „Fenomenal, trebuie să-l deștept pe Ioan!”

Ioan veni, adusă jețul pe roțițe, încercă și el să deștepte pe baron, și când toate eforturile sale rămasă zădărnice, el observă: „Dar o astfel de beție încă n'am văzut!”

„Nu e *sopor*, ci *somnosa* și încă în gradul cel mai înalt,” zise profesorul.

„Un ciubăr de apă peste cap l' l-ar deștepta, cred eu.”

„Se poate, dar s'ar strica podelele. Trebuie să-l electrisăm. Prinde-l subsuoară!”

Cu aceste cuvinte profesorul îl luă pe baron pe sub genunchi și cu chiu cu vai amēndoi ridicară trupul greu depe trepte și-l pusă pe jeț, pe care Ioan îl dusă în chilia de electrisat. Profesorul dele mănerele

în mâinile servitorului zicēnd: „Pune-le sub brațele lui!” și începu să adauge elementele. Când ajunsă la al zecelea, zise Ioan: „Mai mult nu poate suferi nici un om!”

„Las' pe mine!” răspunsă profesorul numărând mai departe: „Unsprezece, doisprezece, treisprezece.”

„Vai!” strigă baronul și-și pusă mâinile la coaste.

Un zimbet triumfător se ivi pe buzele strinse ale profesorului, pecând el urma: Patrusprezece, cincisprezece.”

„Vai! valău!” strigă baronul atât de dureros încât Ioan luă jos mănerele, fiindu-i milă. Indată tinerul se trezi, privi nedumērit în jurul lui și întrebă: „Unde sunt?”

„La prieteni, precum vedeți, dle baron,” răspunsă profesorul cu un zimbet de ghiată dând lui Ioan un semn să se depărteze.

„Cum am ajuns aici?” întrebă baronul însfîrșit trezit de tot.

„Tocmai această întrebare vroiam se vi-o fac. Veți concede că îmbrăcămîntea dvoastre nu-i tocmai potrivită pentru vizite, și veți înțelege rugarea mea să nu ne mai onorați cu visita dvoastre până ce nu mi ați dat pentru aceasta o explicație îndestulitoare. Sara bună!”

El părăsi chilia și baronului nu-i rămasă altă decât să se ducă asemenea și să-și țîrască săltea oapă înapoi în locuința sa, ceea ce el făcu gâfăind și scîrșnind din dinți. El rēsufla atât de greu încât n' auzi de loc chicotul ce eșia din locuința lui Berger.

3. O mărturisire.

Când Sip în sara următoare veni la birtul „Tulpe”, el află pe Berger șezēnd măestos înaintea unei sticle cu șampanie. El se așeză lângă dînsul și întrebă pecând mîrrea și bucuria cea mai mare se-oglinzeau pe fața sa: „Dar spune-mi, cum ai dres treaba?”

„Care treabă?” întrebă Berger bālăbănind picioarele cu espresia celei mai perfecte nevinovații.

„Veți ști doară. Unchiul tēu e supărat foc pe baron și.”

„Ilustritatea sa s'a mutat azi des dedimineață de acolo, precum eu țî-am spus-o ieri.”

„Adevērat? Foarte plăcut pentru mine, deși acumă nu-mi mai pasă atât de mult de el. Unchiul tēu mi-a spus adecă că în curēnd mă va ajunge o veste îmbucurătoare. Nu știți ce-i?” încheia Sip aruncând o privire furișă amicului său.

Fața acestuia însă rămasă neschimbată, și ca un oracul grăfi:

„Veți fi numit profesor esttraordinar, se înțelege. — Dar asta e lucru de a doua mână.”

„Mē rog!” obiecționă Sip.

„Apoi ce?” întrebă Berger scoțînd la inele de fum. „Ai uitat cu totul rămășagul nostru! Cine dintre noi

doi e prost ca tunul? Profesorul nou noușor sau eu care abia „studiez“ semestrul al doilea!“

„Ai dreptate, puiule, față cu tine o mărturisesc.“

„Ce vrei să mărturisești dle profesor?“ întrebă Berger ca dus pe gânduri.

„Ei, ce ai zis acum!“

„Ce am zis adecă!“ întrebă Berger punându-și degetul la nas.

„Nu te face atât de prost!“ strigă Sip jumătate rîzînd, jumătate necăjit.

„Adevărat, am vorbit despre proști. Dar cine era prost, prost ca tunul?“

„Eu, Doamne sfînte, ți-o mărturisesc, dar numai față cu tine, înțelesu-m'ăi!“

„Numai atîta am vrut!“ zise Berger rîzînd și umplu păharele. „Acuma să bem întru sănătatea mirilor!“

„Întru a Gertrudei!“ răspuse Sip golindu-și păharul. „Ai vorbit deja cu ea?“

„Să 'ntelege. Ea e și mai mult supărată pe baron decît tatal ei, deci s'o ști, inimă de iepure ce ești!“

După cîteva zile era scris în foile din Halle:

Ne permiten a anunța logodirea fiicei noastre Gertrud cu profesorul extraordinar de medicină dl dr Sip.

Dr Biller, profesor, consilier intim și nevasta sa născ. Berger.

„Lucrul de căpetenie vine pe urmă,“ observă Berger rîzînd cînd Sip îi areta cartă.

Rudow.

Din literaturile străine.

Trandafirul.

De

Iaroslav Vrehlicky.

Dante nu-l mai auzia.

O mare de întunecare îl împresura și-i năvalia în pept. — El auzia un urlet și un vuet, ca și cum pămîntul s'ar deschide sub picioarele lui. O, de l-ar duce pînă'n cel mai adînc fund al ei! Dar pămîntul era tare și crud, și nu-l duse. Prinprejur toate erau ca mai nainte. Pomiș dădau un freamăt solemn și misterios, trandafirul înfloriau, aerul era strălucit și clar, numai în peptul său se scoborise noaptea, numai el auzia urletul, numai în el se deschidea o prăpastie plină de vecinic chin.

Așa stătu el multă vreme, nemișcat, mototolind în mână răspunsul încă necitit al amicului. Ce-i mai pasă acum de acest răspuns atît de dorit? Alt răspuns auzise el, care-i suna 'n urechi ca un tunet nimicitor, acum avea răspunsul.

Pași, convorbiri și risuri îl treziră din visul său întunecat.

Ea se 'ntorcea dela biserică, unde-și sfîrșise rugăciunile. Ea se 'ntorcea albă și strălucitoare, dar nu între cele două matroane. Ea mergea înainte și 'n dreapta ei călca trufaș acel Simon de Bardi, care mai nainte vorbise cu el. Amîndoi își șopteau unul altuia, ea ținea 'n mână buchetul lui și zimbă blînd. Iar matroanele veniau în urmă cu simțimîntul mândriei de mamă. Ele veniau mai aproape, mai aproape, vorba lor devenia mai clară, rîsul mai tare. Dante voia să fugă, dar nu putea. Puterea-l părăsise, era și prea târziu.

„Ce fericire este să te pot însoți“, șopti Simon „o fericire care nu-i scump plătită nici cu o vieață întreagă.“

„Eu nu știu“, răspuse modest fata, „dacă asta-i o fericire și dacă ea-i atît de prețioasă.“

„Vrei dovezi?“

Vocea coconului suna provocător.

„Ce ușor este să te simți fericit, dacă ai trăit numai în fericire, zise ea, „dar în fericire a gândi la cei ce sunt lipsiți de ea, este mai greu, signor, este mare.“

„Nu te pricep, signorina, la cine să cuget?“

Ei ajunseseră în fața trandafirului și se opriră.

„La cei ce sufer, signor Bardi, la cei ce sufer“, zise ea încet.

Înainte de-a fi putut simți Bardi ce gând are, ea culesese cel mai frumos trandafir și-l dete poetului, cu genele plecate și plină de blîndeță.

Amîndoi tăcură.

Ea intră cu suita sa în casă, Dante singur rămase locului. El sărută trandafirul înflorit, înflăcărat, pe care ochiul ei îl sfințise printr'o lacrimă de iubire cerească și nesfîrșită îndurare.

Și multă vreme, încă multă vreme stătu tînărul Dante Alighieri înaintea casei lui Folco Portinari. El se uita neclintit la trandafir, la început fără a gândi, covîrșit de durere nespūsă. Inctinel deosebîa iarăș îndoiturile trandafirului, — el vedea, cum foile se îndoiau în spirale gingașe, și spiritul său intraripat se scobora pe spirale tot mai adînc, mai adînc — întunecata lui dispoziție lucra în el cu putere fărmeătoare, demonică, trandafirul dispăru dinmîntea ochilor sei, numai spiralele mai rămaseră, învîrtindu-se vecinic într'o o afunzime străină, groaznică, fără fund. El avea o viziune. Sub un trandafir el vedea 'n fantasia sa aprinsă iadul, el își deschidea gîtlejul său și iadul de chin, care tremura în el, lua chip și realitate. Lacrimile lui curgeau pe trandafir ca plumbul topit, arzînd ca ploaia de pucioasă peste Sodoma și Gomora. Dar și lacrimi curățitoare și înalțătoare zburau pe trandafir. În reflexul lacrimilor i-se păru de-odată, că roșul înflăcăratul trandafir pălește, că luminează într'o strălucire de zapadă, că crește, crește pînă la o marime uriașă, se face trandafirul Empirionului, că fiecare foiță este tronul unui sfînt, că 'n mijlocul lui este un vîrtej de flacări, pe care tronează iubirea, ce mișcă toate stelele. Ea se ridică, „*creatura bella bianco vestita*“, ea-i ese înainte, în mână poartă o coroană de laur nevestejit, ale cărei foi sunt

stele și prin vastul spațiu răsuna ca urletul apelor căzătoare strigătul nenumăratelor cete de ângeri: „Sfânt, sfânt, osana, aleluia!” Cu ardoare lipi Dante Alighieri trandafirul de buzele sale. În sufletul său el simți născându-se ântăele contururi ale sublimiei sale opere poetice, care mângându-l l-a ajutat să treacă peste durerea iubirei, peste trădarea patriei. El nu știa, că un pictor tânăr trecea pe lângă el, că la vederea lui el stătù pătuns, pentru a face loc în sufletul său mare-lui lui chip și a-l lăsa spre vecinică amintire generațiilor viitoare.

Acest pictor era Giotto.

Traducere de G. Bogdan-Duică.

Concurs pentru novelă.

Subsămната redacție, dorind să dea un îndemn de emulare pentru tinerii noștri scriitori și astfel să contribuie la ridicarea literaturii noastre beletristice, publică

concurs pentru cea mai bună novelă

originală, inedită, scoasă din viața noastră socială ori din istoria națională.

Premiul este

una suta de coroane.

Se cere ca lucrarea să fie nu numai relativ cea mai bună între cele concurente, dar să aibă și valoare literară.

Estensiunea, cel puțin de o coală tipărită, ca a „Familiei”.

În cazul de egalitate, premiul se poate și divisa. Terminul concursului, 1/13 august an. c.

Lucrările scrise cu mână străină și nesemnate de autor, însoțite de un plic închis care să conțină numele autorului, iar din afară un motto scris și în capul novelei, sunt a se trimite la redacția „Familia” în Oradea-mare (N.-várad) Ungaria.

După terminul indicat, o comisiune de bărbați de litere, rugați din partea redacției, va ceti scrierile întrate și va judeca în privința decernerii premiului.

Novela premiată se va publica în „Familia” și un an de zile autorul nu o va pute reproduce aiurea.

Oradea-mare 1 maiu 1897.

Redacția „Familiei.”

Cronica săptămînei.

Dela noi.

Sinoadele bisericeii gr. or. române din țară.

La deschiderea sinodului arhidieceșan 2 mai n. Escl. Sa mëtrop. Miron a zis întrë alte: „Ca element de pace și

ordine... avem să fim cu respectul obligat față cu puterea statului, dar trebuie să fim bine înțeleși pentru a ne putea apăra încontra acelor porniri cari atacă acele atribute, cari nouë în ale noastre ne sunt totdeauna cele mai prețioase.”

În acelaș sens, dar cevaș mai lămurit încontra sistemului dominant de present, sau „pornirilor contrare bisericeii” s'a rostit P. S. Sa episcopul Mețian din Arad: „Este timpul suprem să ne interesăm cu toți din toate puterile de soartea bisericeii noastre naționale, căci în asemenea împrejurări critice nu este de ajuns numai singură lucrarea preoțimeii”....

În acelaș sens s'a pronunțat P. S. Sa episcopul Popea din Caransebeș: „cu puteri întrunite să luptăm, să întimpinăm atacurile amenințătoare ale, dușmanilor” și astfel să ne asigurăm viitorul”....

Conform acestor cuvinte înțelepte au și decurs desbaterile sinoadelor.

Să svonește că fruntașii noștri români de aici să ocupă serioș cu ideea de a înființa o bancă românească în Oradea-Mare. Dumnezeu bunul să le ajute în ceas bun spre bucuria tuturor Românilor de bine din Bihor, căci dacă mai esistă vre un popor scăpăt în toate privințele, apoi poporul din Bihor să poate numi, cu drept cuvânt, astfel.

Filantrop sêrb. Un brav naționalist sêrb, baronul Miloš Baich din Neoplanta a dat zilele acestea o frumoasă dovadă a iubirei sale de neam, donând 100,000 fl. pentru zidirea gimnasiunii sêrbesc din Neoplanta.

Necrolog: Tinerul de mare speranță Vasiliu Vesalon student la facultatea teologică din Cernăți, fiul preotului gr. or. rom. din Ilteu (com Arad) a repausat în Cernăți la 3 maiu. în etate de 22 ani. În veci amintirea lui!

Din România.

Ioan Ghica †

În „Magyarország” din 6. am citit că Ioan Ghica a murit în 4. mai, dar fiindcă vestea morții sale s'a lătit deja o dată cu câțiva ani mai înainte, am așteptat confirmarea ei, care însă ne a sosit numai după ce n-rul 4 s'e tipărisë.

În repausat Românii perd nu numai un scriitor valoros, ci mai ales un om de stat care a lucrat foarte mult pentru unirea principatelor și neatârarea României. Deși principele Alesandru Ghica era fratele tatâne-său, Ioan și-a lepădat rangul și s'e numia numai Ghica, a arëtat deci că era democrat convins. Dar cu toate acestea nu l-au amăgit frasele sunătoare cari stricaseră mințile mai tuturor Românilor culti pela 1848, ci el a accentuat totdeauna lipsa de a ținea samă de desvoltarea istorică și a arëtat destul de lămurit slăbiciunile liberalismului esagerat ajuns la putere; vezi „scrisorile” sale, ur. X „Liber-tatea” și XI „Egalitatea”.

Ioan Ghica s'a născut la București în anul 1817, a studiat 1838—41 în Paris și în anul următor a început să țină prelegeri despre matematică și economie politică la universitatea din Iași. În curënd însă s'a întors la București, apoi la Paris, și și-a câștigat atâta vază încât Românii naționali l-au trimis pe el în luna mai 1848 ca pe reprezentantul lor, la Stambul. Poarta l-a reținut acolo și numai la 1854 l-a numit caimacan sau guvernator locotenent al insulei Samos. După ce a stîrpit aici hoții de mare, și s'e sfîrșisë răsboiul crimean, el fu numit beii de Samos și s'a întors la Stambul, unde Turcii au cerut sfatul lui în ceea ce privia alegerea noului principe a Moldovei. Deși el era pe lista candidaților, l-a recomandat pe Alexandri, dar s'a ales Vogoride. După ce fusese ministru-

president de trei ori în București și o dată în Iași, s'a retras din viața publică. La 1878—81 el a fost director general al teatrelor în care post a făcut foarte mult pentru scena națională. La 1 Iulie 1881 fu trimis ca ambasador la Londra, unde a rămas până la anul 1890, când din cauza vârstei sale înaintate s'a retras cu totul. Numai postul de president al Academiei române l-a mai purtat cîtva timp, dar în sfîrșit a trebuit să abdică și de acesta.

În „scrisorile“ amintite și în urmarea lor „Amintiri din pribegie după 1848“ el ni-a lăsat scrieri de cea mai mare importanță pentru istoria generală și mai ales pentru istoria culturii. Asemenea trebuesc numite ca o scriere de căpetenie „Convorbiri economice“ cari au eșit deja în a treia ediție. Afară de acestea el a scris multe, mai ales prin fol.

Din străinătate.

Deși unele foi mai vestesc că Grecia va continua răboiul „până la cea din urmă picătură de sînge“, el e ca și sfîrșit și tratativele de pace s'au început deja. Căci Turcii pe de o parte știu că cu toate victoriile lor nu vor câștiga nimic, nici măcar a contribuție de război fiindcă Grecia n'are nici bani nici credit; pe Grecia o amenință puterile monarchice, a o părăsi cu totul dacă ea ar detrona într'adever familia regală, încontra căreia publicul, cel puțin plebea capitalei devine tot mai iritată. Italia a trimis la Atena deja o naie de război pentru ocrotirea regelui în cas de turburări ci celelalte puteri vor face asemenea. Totuș încă nu se știe până unde va ajunge nemulțumirea, fiindcă atât regele cât și guvernul sunt numai unelte în mâna „Ligei poporului“ care acum stăpânește întregă Grecia.

Ghicitura

Din Nr 2 au deslegat o bine: Societatea „Carmen Sylva“ din München, apoi Doamnele și domnișoarele: Victoria Vicaș din Hidig, Sabina Opra din Visag, Ana Silvia Negruț din Blaj, Silvia Paleu din Biserica albă, Otilia Caba din Cheud și Mări-oara Petruț din Șepreus. Domnii Iosif Liuba din Măidan, Ieremia Tașiș din M. Bistrița, Nicolau Onciu diu Uzdin și Petru P. Roșca din Zlatna.

Premiul sortit „Geschichte des Rum. Schrifttums“ de W. Rudow l-a dobândit Societatea „Carinen Sylva“ din München.

Deslegarea ghicitei e următoarea:

Cesar Boli c, Ana, Remus, Mozart, Efialte, Nobil, Strop, Ypsilante, Lucull, Vale, Argeș.

De-legarca ghicitei din nrul 1 este poesia „Primăvara“ din „Versuri“ de Lucreția Suciu.

Ghicitură.

Dacă se pune în locul fic-căreia cifre câte-o literă, rezultă următoarele zece cuvinte. Inițialele lor fiind citite din sus în jos dau titlul unei poezii vestite, iar finalele citite din jos în sus dau numele poetului.

1	2	3	4	3	4	Poetul cel mai mare al Arabilor.	
		5	6	5	3	O crimă grozavă.	
			3	5	7	Bucur'a țeranului	
			2	3	4	8 Un fel de copac.	
				9	3	2 Strigăt războinic	
				8	2	10 O parte a corpului.	
					4	11 Unealtă folosită la crăparea lemnului.	
3	12	9	3	2	13	14 Inșuire urită.	
			4	8	14	15 Juvaer.	
				16	5	13	2 În sens propriu o literă, în sens mai larg ceva foarte mic

Termin de deslegare 6. iunie nou.

Intre deslegători se va sorți o carte.

Poșta redacției

Ds. M. C. S. Vă mulțămim pentru celea trimise! Negreșit că numai odihna poate să vă dea liniște în toată privința. Vă doresc mult bine!

Dlui A. C. D. în B. Broșurica m'a îmbucurat foarte mult și vă mulțămesc. Voi încerca tot ce se poate, ca să duc la sfîrșit ceea-ce mi am propus și știu sigur că ar fi foarte folositor.

Dlui V. T. în F.-T. Am primit dar nici una nu corespunde. Una cea în forma populară mai este ceva, dar tot nu se poate publica. Doine povești șel culese esact din gura poporului, acestea le vom primi totdeauna cu plăcere.

DI I. I. A. în C. Am primit poesia — dar deoarece foaia era deja sub tipar — nu s'a putut folosi. Și altcum, poezii ocazionale numai la rare casuri vom publica, și atunci numai dacă acelea vor fi corespunzătoare în toată privința.

Dnelor V. V. în H. L. O. n B. în F.-Sz. și I. L. în Zs., — dlui D. A. în V. Dșoarei G. B. în B. Numerii ceruți s'au espedat.

ANUNȚ LITERAR.

VERSURI de Lucreția Suciu. 4 coale. Prețul 60 de fileri și 10 fil. pentru porto.

GESCHICHTE DES RUMÄNISCHEN SCHRIFT-TUMS (Istoria literaturii române) de W. Rudow. 16 coale 8° mare. 2 coroane și 20 de fileri pentru porto.

UM DIE ERDE (Împrejurul pământului). Traduceri din 30 limbi, de W. Rudow membru al societății orientale pentru Germania etc. 20 de coale 8° mic, tipărite în negru și roș. Dinte cele 300 de

pagine 30 cuprind traduceri din limba română.

Prețul 2 coroane și 20 de fileri pentru porto; în legătură de lucș 3 coroane și 40 de fileri (se trimite numai recomandat).

RUMÄNISCH VOLKSLIEDER. (Poesii populare române), traduse de acelaș. 8 coale 8°. Prețul 1 coronă și 20 de fileri pentru porto; în legătură de lucș 1 coronă și 60 de fil., cu porto 2 coroane.

Aceste cărți le trimite administrația noastră ori-unde pentru prețul indicat.